

Vi skal da ha'

af Jørgen Vangsted

Kirsten og jeg har sparet på ressourcerne i mange år. I den første del af vores liv sammen gav det sig selv, for da havde vi ikke råd til et forbrug ud over det mest nødvendige. Senere, i begyndelsen af nullerne, blev bevidstheden om naturen og klimaet mere afgørende for vores valg; nu havde vi bedre råd, og det betød vi fx købte flere økologiske varer. Men samtidig blev vi ved med at handle genbrugstøj, spare på strømmen, køre brændstoføkonomisk, genbruge og slide op før tingene kasseres, vælge en bank der aktivt tager ansvar, spise mindre kød, undgå flyrejser, samler kulstof i haven og gør den vild med vilje...og hvad vi ellers har haft at pynte glorien med.

Det er ikke nok. Det ved jeg godt. Men når politikerne ikke vil, må vi jo selv gøre noget. Eller hvad? Vi kan under ingen omstændigheder påstå et ukendskab til det problematiske i den danske levestandards forbrugsmønster.

Over årene finder man ud af, at det *ikke* er forbrug der gør os lykkelige, men det er – når det kommer til stykket – vanskeligt at forholde sig til. På den ene side ved vi, at det ødelægger naturen og klimaet, men på den anden side driver reptilhjernen os til at købe og forbruge, fordi vi kan, og ikke fordi det er nødvendigt. Altså kan velstand tilsyneladende være et problem.

Allerede den 28. marts har vi danskere i gennemsnit forbrugt så meget, at der - hvis alle på jorden gjorde det samme - skulle fire jordkloder til at genskabe det, som vi fjerner fra biosfæren. Det kaldes Danmarks "overshoot day". Vi taler ikke ret meget om det, og hvis der overhovedet var et indslag om det i TV-avisen, var det en ultrakort sidebemærkning før sporten. Det preller af på os som en Putin-propaganda.

Alligevel er det tankevækkende, for hvordan kan man sige, at man holder af sine børnebørn, hvis man samtidig bruger løs af deres fremtid? Og hvordan kan vi blive ved med at bilde os selv ind, at vi bliver lykkeligere af et overdådigt forbrug?

Forleden fik jeg en genial ide. Vi overvejer nemlig at opsætte solceller til at dække vores strømforbrug og samtidig købe batterier som kan sikre os strøm i de mørke timer. Men hvad med, tænkte jeg, om vi købte en el-bil og lod *den* være batteri? Det vil være to fluer med ét smæk; i solrige perioder vil det måske på den måde være en 0-energiløsning til både hus og bil?

Fristende, ikke?

Tanken bygger på det narrativ der fortæller, at vi skal opretholde vores levestandard *uden* at belaste naturen og klimaet. Fint nok, men her kan man meget let glemme det ressourceforbrug der ligger i produktionen af en ny bil. Solcellerne vil sikkert være en afbalanceret investering, men hvad med batteriet der indeholder sjældne jordarter, som mange steder udvindes på en højest tvivlsom måde?

Her har en håndværker af ubestemmelig herkomst og uddannelse rejst en "Ingvar Cronhammar" der er konstrueret som en ni-etagers fuglekasse med stormbånd. Kirsten er ikke glad og mener, at det da også kan blive for vildt med den have.

Jeg drejer tallerkner så spånerne flyver om ørerne på mig. Det er trøsket birketræ og det giver fantastiske aftegninger. Spændende hvor længe de holder? I første omgang skal de tørre og siden skal bunden sikkert drejes op igen, men så er de også klar til lækre forretter.

Hvad nu hvis vi i stedet definerede levestandard på en anden måde? Hvem siger det bliver et dårligere liv hvis vi kørte mindre i den gamle bil, og på den måde afvejede den allerede forbrugte ressource og CO₂-udledning på en anden måde? Vi skal jo – selv om vi ikke ønsker at snakke om det – have reduceret vores ressourceforbrug til en fjerdedel af det nuværende, hvis børnebørnene skal have et godt voksenliv.

Der er gode muligheder for et godt liv, hvis et samfund har en høj velfærd, det vil sige den måde vi fordeler goderne og mulighederne på. Vi ved også, at sult og mangeltilstand giver et

Nogen af jer kan sikkert huske det bjælkehus vi havde i Redsted. Heri sov og hyggede Kirsten og jeg os på minimalistisk vis, medens Angela havde vores soveværelse. Vi oplevede hvor lidt vi kunne nøjes med, og jeg tænker tit på det som en vidunderlig tid. Sådan er det også at bo i båden om sommeren, og vi er begge begyndt at glæde os...

ringe og desperat liv. Men der er ingen videnskabeligt belæg for at mene, at et overdådigt forbrug, som vi danskere i gennemsnit har, giver et bedre liv. Til gengæld ved vi hvor svært det er, at give afkald på privilegier.

Alma er ved at lære at løbe ved siden af cyklen. Øvelserne sker når der kun er få biler på landevejen. Det går rigtig fint, og selv om vi et par gange har passeret en kat, har den ikke veget fra retningen. En enkelt gang missede kommunikationen, linen blev stram og bag mig sad en krumrygget hund og sked på vejen. Men den skal da skide...den skal da skide... den skal sgu´ da skide en gang imellem.

I filmen "Blinkende lygter" klager Peter (Ulrich Thomsen) over sin hunger efter narko og et komfortabelt liv. Det er et fantastisk filmisk billede på hvordan vanens magt til tider får en til at miste situationsfornemmelse:

"...jeg skal sgu da ha´ noget mad! Jeg skal ha´et bad! Jeg lugter af muggen røv!... Jeg skal ha´ coke!"

Thorkild: *"Det kan du ikke få".*

Peter: *"Det skal jeg da ha´. Det skal jeg da ha´. Det skal jeg da ha´, Thorkild! Jeg skal sgu´ da ha noget til næsen!"*

Jeg kommer tit til at tænke på den sekvens, når journalister voxpopper rejsehungrende mennesker der står i kø med kufferter og flybilletter, bilejere der tanker benzin, eller kunder i overflodens indkøbscentre der klager over lønningernes evne til at følge med prisudviklingen på flæsketeg. *Vi skal da ha´, vi skal da ha´!*

Måske har de ikke tænkt sig at få børnebørn? Måske har de ingen? Måske har de slet ikke tænkt...?